

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Editorial

Václav Klaus:

Projev ke Dni boje za svobodu a demokracii

Otázka IVK:

Korespondenční hlasování?

Ivo Strejček: Veto proti evropskému zotročení

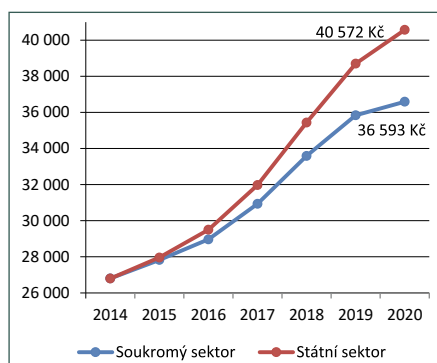
Václav Klaus:

Mesianistické iluze vs. smysluplná politika státu

Filip Šebesta: Krátký komentář k plánovanému státnímu rozpočtu 2021

LISTOPADOVÝ GRAF IVK

Průměrné výdělky v soukromém a státním sektoru

Pozn.: Údaje v roce 2020 jsou za 2. čtvrtletí
Pramen: ISPV, 2020

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 29
160 00 Praha 6

e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz

IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 27. 11. 2020

Projev ke Dni boje za svobodu a demokracii*

Václav Klaus

Letošní výročí pádu komunismu v ponuré atmosféře dnešní doby slavit není možné. Snad jen nostalgicky. Občané naší země, kteří by měli slavit, prožívají dnešní výročí zastrašení, znejistění, izolování, omezení ve veškerém svém konání. Mnozí se zakrytými obličejí. Rozmáhá se strach a vzájemné podezírání. Je vynucováno, abychom byli poslušni chaotických příkazů a zákonů. Nutí nás věřit věcem, kterým je uvěřit těžké.

Naděje na návrat k normálnímu svobodnému životu, na který jsme si za uplynulá tři desetiletí zvykli, slábne. Zavádí se cenzura. Začíná být opět povolena pouze jedna pravda. Vítězí manipulace, moralizování a dělení společnosti na ty správné a politicky korektní, kteří i teď se vším souhlasí, a na ty, kteří si dovolují s leccíms nesouhlasit.

Podobný proces probíhá v celém západním světě. Není to způsobeno rostoucí silou nezápadních autoritativních režimů. Je to způsobeno vývojem v naší části světa, na kdysi svobodném a prosperujícím Západě, do něhož jsme se před třiceti jedna lety vrátili.

* Národní třída, Praha, 17. listopadu 2020.

I epidemie nemoci Covid-19 je využívána jako ospravedlnění dnešního vývoje. Ten ale ospravedlnit nelze. Tomuto vývoji je nutno čelit.

17. listopad je den, který nám připomíná pohnuté události let 1939 a 1989. Měl by nám být vzpruhou a posilou v úsilí o svobodu, demokracii a normální život. Tento úkol, jak si teď znovu ověřujeme, nikdy nekončí. Zkusme se dnešním výročím co nejvíce inspirovat.

EDITORIAL

Listopad byl na události poměrně plodný. Ostatně naznačuje to i tematická struktura listopadového vydání našeho měsíčníku.

Zeširoka diskutované vystoupení Václava Klause na Národní třídě u příležitosti Dne boje za svobodu a demokracii publikujeme jako úvodní text tohoto čísla. Anketní otázka reaguje na výsledek a hlavně průběh amerických prezidentských voleb. Máme jít vstříc zjednodušování volebního aktu, korespondenčnímu hlasování? Respondenti si z řady důvodů myslí, že nikoli. Václav Klaus v textu *Mesianistické iluze vs. smysluplná politika státu* vysvětluje, že ekonomy zdůrazňovaná volba *něco za něco* se týká i koronavirových opatření a jejich dopadů na společnost. Ivo Strejček komentuje poloviční visegrád

OTÁZKA IVK

Korespondenční hlasování?

Máme jít vstříc zjednodušování volebního aktu? A je usnadňování volební účasti korespondenčním nebo dokonce internetovým hlasováním potřebnou a správnou cestou?

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Korespondenční hlasování je cesta k volební manipulaci a skrze ní k likvidaci demokracie. Se vzdáleností voliče od volební urny přímo úměrně vzrůstá možnost manipulace jeho volebním hlasem. Žádná účelovost se dlouhodobě v této věci nemůže nikomu vyplatit. Demokratické procedury mohou dobře fungovat pouze tehdy, pokud budou poskytovat věrohodné a nezpochybnitelné výsledky. Tam, kde je či může být porušena tajnost volby a kde není jasné, kdo ve skutečnosti hlasoval, se otevírá prostor ke zpochybnění voleb, nelegitimitě volebních výsledků a politické krizi, jakou například dnes zažívají USA.

Snahy účelově touto cestou zvýšit účast skupin voličů, jejichž hlasy by se té či oné politické straně hodily pro zlepšení volebního výsledku, jsou cestou do pekel. Parciální benefit, obvykle navíc pouze krátkodobý, svými důsledky ohrozí spolehlivost a legitimitu celého volebního systému. Pachuť, která zůstane po dnešních amerických volbách, podivný odér kolem volby rakouského prezidenta atd. však nebudou ničím proti nekonečným možnostem manipulace v případě internetového hlasování. Nenechme se opíjet rohlíkem o neprůstředném zabezpečení. Hackeři a tajné služby vědí, jak si s ním poradit. Dopustíme-li internetovou perverzii volebního aktu, s demokracií se navždy rozlučíme.

(Pokračování ze strany 1)

ské veto (Polské a Maďarské) sedmiletému evropskému rozpočtu a fondu Next Generation EU. V závěru si můžete přečíst krátký komentář k plánovanému rozpočtu na rok 2021. Na našem webu pak naleznete záznamy z několika televizních rozhovorů Václava Klause.

V listopadu jsme vydali mimořádně kvalitní monografii *Unie ve stínu brexitu* kolegy Tomáše Břicháčka, o níž se více dočtete v anotaci. Kniha uzavírá pomyslnou Břicháčkovu „trilogii“ *Unie blízka i vzdálená* (2014) a *Unie ve víru migrační krize* (2016). Do tisku brzy ale zamíří také *Karanténa 2.0*, která reflektuje vývoj od „jarní vlny“ až k dalšímu „lockdownu“. Bude poslední?

Filip Šebesta

Petr Nečas
bývalý premiér ČR

Ke zjednodušování volebního aktu v naší zemi není žádný důvod. Naše volební legislativa poskytuje voliči solidní „luxus“. Volby se konají ve dvou dnech, včetně jednoho víkendového. Díky centrální evidenci obyvatelstva je volič automaticky veden na volebním seznamu, a to i při změně trvalého pobytu. U celostátních voleb (sněmovních, prezidentských) má volič možnost s vystaveným voličským průkazem volit kdekoliv. V případě nemoci či nemožnosti může volič odvolit i z domova díky vyžádané návštěvě volební komise. Hustá síť volebních místností zaručuje možnost odvolit v docházkové vzdálenosti od domova.

Korespondenční nebo internetové hlasování by u nás vycházelo vstříc jen pohodlnosti na hraně lenosti. Vyžadovat pro naplnění základního práva v demokratické zemi jistou minimální aktivitu v podobě dostavení se do volební místnosti je naprosto legitimní. Nemáme také stovky tisíc vojáků v zahraničí, kvůli kterým byla korespondenční volba v USA primárně zavedena. A nakonec, nejdůležitějším prvkem skutečně demokratických voleb je tajnost hlasování. A to u korespondenční či internetové volby není garantováno. Vzniká také obrovský prostor pro manipulace.

Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv

Elektronickému hlasování o čemkoliv se v budoucnu, s ohledem na postupnou a elektivně nezastavitelnou digitalizaci celého života asi nevyhne. Ale tato digitalizace nemá rozhodně přednost před jinými hodnotami, které musíme chránit. A tak jako při digitalizaci státní správy musí být především zachována možnost účasti všech, tedy i těch, kteří se třeba z důvodu věku již „digitalizovat“ nechtějí a nesmí jim taková snaha bránit v efektivní účasti na fungování a správě státu, tak i digitalizaci volebního práva musí předcházet splnění některých podmínek, které však, alespoň podle mého názoru a mých vědomostí, zatím splnitelné nejsou.

Poslední „americké“ volby poskytují mnohá poučení. Pokud tedy nebude zajištěno, aby

každá, i ta nejmenší a nezapadlejší volební komise mohla okamžitě věrohodně zjistit zda ten, kdo před ní hodlá vhodit volební kandidátku do urny, již dříve nehlasoval elektronicky nebo dokonce korespondenčně a pokud volební seznamy nebudou mnohem přibližněji než dnes odpovídat stavu voličů, hraničí jakákoliv snaha o zavedení elektronického hlasování se zpochybněním jednoho z posledních občanských práv. A pokud jde o korespondenční hlasování, tak se obávám, že s ohledem na stav naší pošty, bychom šetřením stížností promarnili v budoucnu celé volební období...

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

Zaplat' pánbůh za českou volební komisi, které se musím povinně prokázat občanským průkazem, abych byl zkontrolován ve volebním seznamu, za přidělení úředně evidované volební obálky i soukromí volební plently.

Aktuální přetahovaná o výsledky amerických prezidentských voleb je názorným příkladem, proč český způsob výkonu volebního práva měnit nemáme a proč máme bránit módním pokusům „vycházet vstříc“ pohodlí voliče. Máme tak činit v zájmu důvěry ve výsledky voleb, tedy v zájmu důvěry v demokracii samotnou. To, že se voličům nechce moc chodit k volbám, neopravňuje k rozvolňování, ulehčování a usnadňování výkonu volebního práva (korespondenční hlasování, hlasování po telefonu, e-hlasování, pokusy umístit hlasovací volební místa do supermarketů – Velká Británie, zvyšování počtu volebních okrsků atd.).

Nechuť či nezájem voliče volit se mají stát tématy k zamyšlení politických stran nad sebou samými, nad svými programy a lidmi. Je totiž možné, že právě soudobá stranická programová sterilita, fádnost pořád stejných tváří a současně nudnost, s jakou svá témata nabízejí a obhajují, jsou zřejmě hlavními příčinami, proč se voliči do volebních místností zrovna nehrnou.

Jitka Chalánková
senátorka

Jde o poměrně silně propagovanou možnost vyjádření vůle voliče. Nicméně byla

jsem k této možnosti voleb vždy silně skeptická a mé pochyby a obavy spíše narůstají, rozhodně nemizí.

Volební právo má být rovné a tajné. Volič tedy má jedinečnou možnost vyjádřit svou vůli pouze osobní účastí a volbou za plentou, kde se rozhoduje skutečně svobodně a bez jakéhokoli nátlaku, kontroly či možnosti zašantročení hlasu. Současně jasně dokládá svou totožnost a není možné, aby došlo k záměně či zašantročení jeho hlasu.

Prezidentské volby v Rakousku byly určitým mementem, prezidentské volby v USA pokračováním. Rozumím tomu, že jednotlivé státy v USA mají svá historická specifika. Dokonce je historicky dáno, že někde se volič nemusí prokazovat průkazem totožnosti. Nikdy v minulosti by nikoho, zejména pak konzervativně smýšlejícího občana, nenapadlo pochybovat o slovně prokázané totožnosti eventuálně stvrzené podáním ruky. Poslední prezidentské volby v USA ukázaly, že tato doba je nenávratně pryč.

Bez ohledu na to, jak přezkoumání a soudy dopadnou, je ztracena důvěra. Neumím si představit nic horšího.

Jan Skopeček
poslanec ODS

Odpůrcem korespondenčních voleb, ale i internetového hlasování, jsem dlouho. Pochybnosti o legitimitě nyníšších prezidentských voleb v USA způsobené korespondenčním hlasováním, ale i poslední opakované prezidentské volby u našich sousedů v Rakousku, můj striktně odmítavý postoj ke korespondenční volbě neutváří, ale pouze potvrzují. Tyto příklady ukazují, jak nebezpečná korespondenční volba může být pro samotný volební proces, pro důvěru lidí v něj a tedy i v důvěru v samotnou demokracii. Mělo by být ale probuzením pro ty, kteří s návrhy na korespondenční volby v ČR přicházejí.

Pro naši debatu v ČR je skoro lhotejno, ke kolika omylům, podvodům či nesrovnalostem v rámci korespondenční volby v USA došlo a zda to mohlo či nemohlo ovlivnit celkový výsledek voleb, jakkoliv jsem z vítězství Bidena a Harrisové, které posílí pokrokařskou levičáka v USA, smutný. I kdyby těch podvodů bylo minimálně, samotná skutečnost, že se část společnosti cítí tímto systémem podvedena, dramaticky snižuje důvěru lidí v demokratický proces. Zvláště je-li společnost rozdělena hlubokými příkopy, což dnes platí nejen pro USA, je jakákoliv nedůvěra ve férovost voleb smrtící. Jinak spolkně neúspěšný kandidát a spolu s ním jeho voliči porážku ve volbách, kde je pochybností minimum, jinak ve chvíli, kdy způsob volby zavdává důvod k pochybnostem.

Můj odmítavý postoj ke korespondenční či internetové volbě ale vyvěrá primárně z něčeho jiného. Samotný akt volby totiž považuji za natolik vážnou věc, než aby ho šlo oslabit kliknutím klávesy na počítači nebo zasláním obálky. Volby nejsou každý den a svým hlasem tomu či onomu politickému směru velmi ovlivňujeme to, jak se bude náš stát, kraj či obec v budoucnu vyvíjet. Je to svátek demokracie, který si naše společnost neužívá zase tak dlouho. Já ano, ale už moji rodiče velkou část svého života možnost svobodně volit neměli. A tak jsem přesvědčen, že se v den voleb má člověk slušně obléknout, vzít si občanský průkaz a dojít maximálně několik stovek metrů do své nejbližší volební místnosti vyzdobené státními symboly a provést zaručeně tajnou volbu. Takový způsob volby má pro mě jediný akceptovatelnou úroveň. Neměňme, prosím, co u nás funguje dobře a co by nám mohli třeba v USA závidět. A nejednodušíme si a neničíme všechny tradice a rituály, které k demokracii patří. Ne vše, co je jednodušší, je i lepší a hodnotnější.

Patrik Nacher
poslanec hnutí ANO

Nikdy jsem nebyl zastáncem korespondenčních či elektronických voleb. Lidé by si měli umět najít čas (obvykle v horizontu dvou až čtyř let) na to, aby mohli osobně a důstojně ovlivnit věci veřejné. Ne to sfouknout jedním zmáčknutím myši mezi sledováním Ordinace v růžové zahradě a objednávaním nákupu v Rohlík.cz, případně posláním dopisu. Z volby se pak stane rutina, stejně jako třeba nákup v e-shopu. Rozdíl je ovšem v tom, že nakupujeme téměř denně, ne jednou za roky a především, volbou ovlivňujeme život kolem sebe. To je, myslím, principiální věc, že se tak děje osobně a svobodně. Je to rozhodnutí, u kterého stojí za to, mu věnovat několik desítek minut. Říkal jsem to v minulosti, takže můj postoj je konzistentní. Zmatky, které nastaly a zřejmě ještě nastanou při amerických volbách, jsou pak jen dalším argumentem navíc. Jistota není ani dnes, ale tímto by se míra nejistoty zvýšila neúměrně. Chceme po každých volbách řešit jejich výsledky před soudy?

Alexandr Vondra
europoslanec ODS

Jsem proti korespondenční volbě. Jako výjimku si umím představit volbu v cizině, když je pro některé české občany pobývající dlouhodobě ve velkých státech typu

USA či Kanada logisticky krajně obtížné se dostavit osobně na zastupitelský úřad. Ale v ČR jsem zásadně proti zavedení korespondenčního hlasování u voleb. Proč?

Za prvé – volby mají být tajné a svobodné. U korespondenční volby to nelze zaručit, protože hlasování probíhá mimo volební místnost. Nelze tak vyloučit ani hlasování pod nátlakem, ani masivní kupčení s volebními hlasy typu např. nakupování romských hlasů.

Za druhé – volby musí být férové, a to při outsourcingu doručování volebních hlasů nelze zaručit, protože nikdy nemůžeme vyloučit, že se při doručování obálky ztratí nebo dojdou pozdě, čímž se v čase prodlužuje akt sčítání hlasů a tudíž i usnadňuje možnost s nimi různě manipulovat.

A za třetí – jsem konzervativní, a pokud něco funguje, nevidím důvod, proč to měnit. Jsem rád, že žiju v zemi, kdy víme výsledky hlasování ještě ten den, kdy volby proběhly, a nepřeji si, abychom v budoucnosti prožívali stejný horor jako teď Američané. Důvěra v instituce je základem demokratického systému, a pokud je právě důvěra podkopána, zaděláváme si na obrovský problém.

Daniela Kovářová
prezidentka Unie
rodinných advokátů

Jako autor sci-fi literatury si dovedu představit budoucnost, v níž budeme žít ve svých bezpečných kójiích izolování před násilným i virovým nebezpečím, připojení hadičkami a trubičkami k zařízení, které nás bude napájet nutričně vyváženým jídlem, nápoji i přesně odměřenými a dokonale prověřenými informacemi a jednou za čtyři roky se povinně zúčastníme všeobecných a povinných online voleb. Neúčast bude finančně sankcionována, a kdo se voleb neúčastní třikrát, bude humánně od systému odpojen. Než k tomu dojde, bude demokracie vyžadovat osobní zapojení a překonání jistého nepohodlí, které je třeba vynaložit k uplatnění svého práva. Ano, to je její cena, ale i výhoda a klad. Nutnost zvednout zadek ze své pohodlné sesle, někam dojet, nebo třeba i dojet, někdy v dešti, jindy v mrazu, s nutností upřít si výlet na Kokořín, odpustit si cestu k moři, přimět se a odvolit, ideálně ještě odvolit tajně.

To je podstata voleb, které jsou přímé, všeobecné, osobní a rovné. Nezapomeňte, že ještě žijí předkové, kteří za ně bojovali. Má-li přijít změna, pojďme diskutovat, proč a co přinese. Je-li jediným důvodem nízká volební účast, nejde o chybu systému voleb, ale politiků, kteří ji nedokáží učinit atraktivnější. ▶

Jiří Kobza
poslanec SPD

Na jednu stranu můžeme konstatovat, že korespondenční či internetové hlasování možná zjednodušuje samotný volební akt, ale současně, v nebyvale silnější intenzitě, komplikuje a degraduje celý volební proces, který má být základním konstitutivním pilířem a mechanismem demokratického režimu a vzniku politické reprezentace ve svobodné společnosti.

Snahy některých politických stran zavádět do českého právního řádu dálkové (korespondenční nebo internetové) hlasování (stejně tak jako tzv. volbu v předstihu) jsou pro mě absolutně nepřijatelné, především z principiálních důvodů.

Jsem přesvědčen, že výsostný akt volebního hlasování musí probíhat pouze osobně. Korespondenční a internetová metoda zakládají riziko mnoha způsobů manipulace, snižují důvěryhodnost voleb a také popírají základní charakteristiky volebního práva definované mj. českou ústavou. Především jde o zásadu rovnosti, přímosti a tajnosti hlasování, včetně jednoty místa, podmínek a času hlasování i sčítání hlasů s možností jeho rychlé kontroly dle jednotných pravidel na území celého státu.

Jak jsme viděli v USA, korespondenční hlasování, které může probíhat i několik týdnů před oficiálním dnem fyzických voleb je vůči voličům limitující např. i tím, že jim neumožňuje změnu rozhodnutí v případě, když se politická situace a chování kandidáta mezi dnem, kdy volič odeslal svůj hlas a posledním dnem voleb zásadním způsobem promění, což nemusí být nic nepředsavitelného a voliči tedy v jedněch volbách volí v různé době a za různých podmínek.

A také, nejen na příkladu posledního vývoje v USA, vidíme, že korespondenční hlasování – jako krajně nedůvěryhodné – vede k nežádoucí polarizaci až rozvratu ve společnosti.

Tomáš Jirsa
senátor ODS

Máme jít vstříc zjednodušování volebního aktu? Říkám ne. A je usnadňování volební účasti korespondenčním nebo dokonce internetovým hlasováním potřebnou a správnou cestou? Říkám také ne. Výsledky zmatku kolem korespondenčního hlasování vidíme v USA. Takže v žádném případě! Howgh.

Aleš Juchelka
poslanec hnutí ANO

Není k tomu nejmenší rozumný důvod. Politické síly již dávno nejsou tak čitelně rozložené a programy předvídatelné, jako tomu bývalo v době, kdy jsem dospíval k volebnímu oprávnění. Tedy o to více je třeba voliče inspirovat k promyšlené volbě. Je třeba opravdu vyvinout nějaké, třeba i jen minimální, úsilí a překonat překážku, která nás vyzve k pozastavení. Představa voliče, co v noci po láhvi dobré slivovice „to tam někomu hodí“, mi skutečně není blízká. Jsme schopni zabezpečit volby tak, aby to nikdo neměl daleko. I v době krize jsme našli způsob, jak dostat urnu k občanům v karanténě. Když někdo volá po korespondenčním hlasování, pak počítá s tím, že musí překonat překážku cesty na poštu. Jaký je problém dojet tedy do volební místnosti a hlas podat standardně? A volby po internetu? Zavedení internetového hlasování by znamenalo úplnou revoluci.

Za klíčový rámec pro tuto debatu považuji základní principy volebního práva: všeobecnost, rovnost, přímost, tajnost a princip svobodných voleb. Hlasování prostřednictvím počítače těžko můžeme pokládat za volbu přímou. Zůstávám tedy konzervativcem, který si přeje, aby si občan prolistoval papírové kandidátky, a ano, „vygooglit“ si informace o kandidátovi, zašel do volební místnosti, nechal si ověřit svou totožnost a usmál se na členy komise a odvolil s pocitem, že něco dobrého pro svou zemi právě vykonal.

Jan Keller
sociolog

Přechod na korespondenční či internetové hlasování se v něčem podobá snahám o přechod od klasických bankovek a mincí na výhradně bezhotovostní platby. Zatímco v případě peněz se občan stává rukojmím těch, kdo spravují jeho účty, u voleb se volič stává rukojmím těch, kdo spravují hlasovací síť. Zatímco v prvním případě nemůže občan zabránit operacím, které ho o jeho finanční prostředky připraví, ve druhém případě nemůže volič zabránit volebním podvodům. Internetové hlasování je v něčem snad dokonce ještě pokleslejší než přechod na virtuální peníze. Je výrazem naprosté bagatelizace vrcholného aktu demokracie. Z bytostného projevu občanství se stává jen jedna z položek, kterou stačí odklídnout, aby se člověk mohl věnovat něčemu příjemnějšímu.

Zdeněk Koudelka
ústavní právník

Prvkem svobodných voleb je tajnost hlasování. Hlasování za plentou chrání lidi před nátlakem. Je-li člověk za plentou sám, může rozhodnout svobodně. Avšak bude-li vybírat volební lístek doma, hrozí výrazné ovlivnění z okolí.

Z roku 2010 je znám případ videa Přemluvbábu! Marthy Issové a Jiřího Mádlu vyzývající k tlaku mladých na prarodiče kvůli jejich volebnímu rozhodnutí. Při zavedení korespondenčního hlasování část občanů bude vystavena tlaku. Jejich volba nebude svobodná. A svoboda odlišuje skutečné volby od pseudovoleb v totalitním státě.

Za propagací korespondenčního hlasování je i snaha zvýšit volební účast občanů žijících v zahraničí. To je však sporné. Dnes lze volit v prezidentských a poslaneckých volbách v zahraničí na našich zastupitelských úřadech, lidé však kvůli tomu necestují a o volby je malý zájem. Hlasy ze zahraničí nemění volební výsledek.

Zjednoduší-li korespondenční forma volby zahraničním voličům, jejich počet vzroste. Ale volby nemají rozhodovat lidé, kteří na území Čech, Moravy a Slezska nežijí a nebudou podléhat vládě strany, jež volí. Volit mají lidé, kteří ponесou důsledky za volební akt tím, že zde žijí a tak může vítěz voleb jejich život významně ovlivnit.

Dalibor Uhlíř
místopředseda hnutí
Trikolóra

Hlavní historickou „výhodou“ korespondenční volby měla být skutečnost, že se volič nemusí osobně dostavit do volební místnosti, která mohla být velmi vzdálená. Především velké země tuto možnost svým občanům umožňují. Řadu vlád ale k tomuto liberálnějšímu přístupu nepochybně vede snaha kompenzovat klesající zájem občanů o „fyzické volby“. Z praxe a ze zkušenosti je zřejmé, že závažné záležitosti, jako jsou právé volby, by měly být vyřízeny a rozhodnuty pokud možno rychle. Má to i své psychologické následky, nervozitu, napětí, nedůvěru, paranoiu, zvláště když se výsledek získaný z volebních urn začne postupným započítáváním hlasů z pošty výrazně měnit.

Vidím tři aspekty korespondenčního hlasování – jednak technicko-organizační, dále osobní účast jako vyjádření svobody a zodpovědnosti a možná to nejdůležitější, tedy vyprázdněnost obsahu voleb a politických stran jako mnohem větší problém než je forma hlasování. ▶

Ve vzduchu visí příliš mnoho otazníků, příliš mnoho podezření a nejasností, které nám za to riziko, za to znevěrohodnění instituce svobodných voleb nestojí! Již v současné chvíli máme řadu mechanismů, jak občanům umožnit jejich volbu, pokud jim okolnosti nedovolují hlasování ve „své“ volební místnosti, a to přenosné volební urny a volební průkazy, ale podmínkou je vždy osobní účast u voleb. Dalším rizikem je velké množství neplatných hlasů, které nebudou splňovat náročná formální kritéria a ještě více budou vnášet emoce do volby jako takové.

Korespondenční hlasování především porušuje hlavní zásady výkonu volebního práva – totiž tajnost a přímost. Tajnost volby se zaručuje nižší možností ovlivnění voličů pod hrozbou. Přímost výkonu volebního práva zase garantuje, že za voliče nemůže hlasovat někdo jiný. Osobní výkon takového hlasování je těžké při korespondenční volbě ověřit. Podpis na obálce navíc nutně neznamená, že volič hlasoval sám a podle svého svědomí. Právě absence neutrálních členů volební komise je v tomto případě dost problematická a činí možné zneužití snazším.

Jedním ze základů politické práce musí být přece dostat občany k volbám hodnotovými tématy, politické strany mají vyburcovat, zvednout své příznivce k účasti při volebním hlasování, ne rozdávat obálky s korespondáky. Samostatnou kapitolou je pak počet voleb a zrušení nadbytečných institucí, které voliči dlouhodobě odsoudili svou neúčastí a nezájmem.

Jedním z velkých problémů dneška je rostoucí nedůvěra lidí v systémy, ve kterých žijí, dochází ke zpochybňování, relativizování snad úplně všeho. Měli bychom se tedy snažit tuto nedůvěru naopak redukovat a důvěru posilovat. Korespondenční hlasování ještě více relativizuje důležitost a význam volby jako takové. Osobní účast ve volbách je přece ta přímá demokracie, po které všichni volají. Volební právo je nezpochybnitelná osobní svoboda, výsada, ale také do značné míry zodpovědnost a závazek.

Volby jako takové jsou oslavou demokracie, svobody, svátkem. Přijít fyzicky do volební místnosti jednou za čas by mělo být radostí, vyjádřením svobodného názoru a zhodnocením práce zvolených zástupců.

Daniel Kaiser
komentátor Echo24

V USA letos 70 procent republikánských voličů nevěří, že prezidentské volby proběhly férově. Drtivá většina z nich udala čerstvě rozšířené možnosti korespondenčního hlasování. Nelze se jim divit, pokud

v některých amerických státech došlo zpřístupňování voleb tak daleko, že volič v žádném momentu nebyl nucen prokázat totožnost (úřady mu pošlou lístek, přičemž si neověří, jestli adresát poštu převzal, lístek posleze přijde zpátky a úřady si neověří, kým).

Americký debakl s volebním systémem je hrůzný a pro Ameriku potenciálně i dost nebezpečný, současně aspoň z českého pohledu dobrý v tom, že by naše proponenty „distančního“ hlasování mohl na nějakou dobu znejistit. Ale co to nevidíme? Oni jsou většinou pořád pro: Piráti, lidovci, TOP 09, část ANO... Nepředpokládám, že by přitom někdo z nich myslel na zločin, ti lidé skutečně věří na vyšší volební účast a vyšší participaci na společenském životě. Je taky fakt, že by se tím trochu ulehčilo Čechům pobývajícím v cizině. Sám jsem kdysi volil z Londýna a byla to nepříjemnost, byť drobná. Ale hrozí tu mnohem vyšší náklady: nejen riziko podvodů, volby na dálku jsou další drobný krok k našemu odspolečenštění, k životu trávenému on-line. Myslím, že některým z fanoušků korespondenční volby taková představa světa přímo vyhovuje, hlavně Pirátům.

Aleš Dvořák
pedagog, historik
a mediální analytik,
Hnutí Trikolóra

Za plentou je volič králem. Dobře ví, proč přišel, a hlas jeho svědomí nic neruší. Zachovejme proto tradiční postup a nenechme si ho rozvrátit či vyprázdnit. Korespondenční hlasování představuje způsob, jak voličskou suverenitu omezit a částečně ji přenést na úřady pověřené evidencí obyvatelstva. Vzniká tím příležitost manipulovat výsledky voleb. A to je jen jedna rovina problému, v níž je zneužití úřední moci alespoň právně postižitelné.

Pak je tu ještě rovina druhá, právně nenapadnutelná, avšak stále morálně závadná. Stačí totiž jeden politický aktivista v rodině, aby zpracoval její členy patřící jinak k nevoličům nebo k voličům váhavým či přelétavým, zkontroloval, jaký lístek vkládají do obálky, a zajistil ověření podpisu.

Co se týče možnosti internetového hlasování, je součástí kultu pohodlnosti a bezpracnosti. S jakou vážností asi bude to „kliknutí z gauče“ prováděno? Demokracie potřebuje také své rituály výchovného rázu. Čím chtějí proponenti internetových voleb nahradit zážitek dítěte, které rodiče vezmou s sebou do volební místnosti vyzdobené státními symboly, a jež si láme hlavu jejich tajemným počínáním za plentou?

Marek Stoniš
šéfredaktor časopisu
Reflex

Korespondenční volby považují za specifický projev zpochybnění samotného volebního aktu – především osobní návštěvy volební místnosti. Co se děje „doma“ před odesláním volebních hlasů si raději nechci představovat. (V českém prostředí vůbec.) A svou nedůvěru ke korespondenční volbě mám také podloženu politickou intuicí. Jakýsi ultralevičácký komentátor (příznačně z Hospodářských novin) napsal, že proti korespondenční volbě už se ozvali čeští „nahnědlíci“ a xenofobové atd. Takže mi nezbyvá, než se do klubu nahnědlíků hrdě přihlásit. Jen přemýšlím, co by psal, kdyby díky korespondenčním hlasům ve Spojených státech vyhrál Trump... To už nechám na fantazii ctěných čtenářů.

Filip Šebesta
Institut Václava Klause

Na případu malé a německy spořádané země jako je Rakousko (není zde 50 států lpějících na svých identitách) jsme mohli vidět, že korespondenční volby přinášejí značné problémy a chaos. V osobní volbě vyhrál pravicový kandidát Hofer, ale korespondenční volba jeho vítězství zvrátila ve prospěch levicového Bellena. To jsou jednoduše skutečnosti, které důvěru v demokratický proces nezvyšují, jen vnášejí do voleb chaos a pochybnosti. V dnešní fragmentové a atomizované společnosti bychom si proto hlavně měli odpovídat na otázku, zda korespondenční, online či jiné alternativní metody voleb spíše *posílí*, nebo spíše *nahodají* důvěru občanů v regulérnost a neovlivňování voleb?

Otázkou je rovněž zaručení tajnosti volby. Nerezignuje korespondenční volba na tajnost voleb? V prostředí rodiny, bez okamžiku, kdy je každý občan sám za plentou? Možná je to banální, ale je to jeden z faktorů.

Volby jsou aktem, kterým člověk prokazuje svou občanskou aktivitu a zodpovědnost, má mu věnovat čas, má o něm přemýšlet, vyhradit si prostor a dojít do volební místnosti, ukázat se v komunitě lidí, kteří ho znají, demonstrovat tak, že mu na věcech záleží. Naším cílem určitě nemá být povinná, čili 100%, volební účast.

Socialisté v korespondenční volbě samozřejmě tuší rezervoár svých voličů (v USA ji demokraté podporovali a k tomuto druhu

volby se hlásili, republikáni podporovali hlasování *in person*) a nebál bych říci těch méně zodpovědných, které neumí dostat k volební urně standardním způsobem.

Když se měnil způsob volby prezidenta, také se řadě lidí zdálo, že jde jen o změnu volební metody, kterou jdou vstříc přání občanů a nic dalšího se tím nemění. Ve vý-

sledku však došlo k brutálnímu rozkolísání celého politického systému. Dnes je každý překvapen, že prezident, který má za sebou největší většinu voličů se podle toho také chová (a chovat se tak budou i další prezidenti), diví se, že, když jeho moc není odvozená od parlamentu, necítí k němu žádný zásadní respekt atd. atd.

A poslední, ale určitě ne poslední argumentačně je prosté konzervativní přesvědčení, že co funguje, se nemá měnit. Změnou volební metody, nezlepšíme naši demokracii. Výsledky voleb se u nás nikdy nezpochybovaly, proč o to tedy usilovat.

Veto proti evropskému zotročení

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

Polsko a Maďarsko vetovaly návrhy sedmi-letého evropského rozpočtu ve výši 1,1 bilionu eur a fondu Next Generation EU v rozsahu 750 miliard eur. Oba státy tak učinily poté, co se součástí evropského rozpočtu stalo ustanovení podmiňující čerpání dodržováním „principů právního státu“.

Polský ministr spravedlnosti Zbigniew Ziobro zdůvodnil polskou pozici jasně: „Nejde tu o vládu práva. Jedinou otázkou je, zda se Polsko stane předmětem politického a institucionalizovaného zotročení ... Vláda práva, to je pouze záminka, která je ve skutečnosti radikálním omezením národní suverenity.“ Bleskový průzkum veřejného mínění v Polsku potvrdil, že to většina Poláků cítí stejně. 57 % z nich „podporuje polské veto i v případě, že by víceletý finanční rámec a fond obnovy nebyly kvůli polskému vetu přijaty“. Reakce maďarské ministryně spravedlnosti Judit Vargové byla stejně rozhodná: „Mechanismus podmíněnosti je na-

vržen tak, aby vyhladoval, ublížil a srovnal do latě některé členské státy ... je to vhodný způsob, jak přijímat sankce na ideologické bázi nebo vyvíjet ideologický tlak.“

Sledování „stavu právního státu“ v jednotlivých členských zemích EU má na starosti česká eurokomisařka Věra Jourová (pověřit ji právě touto agendou byl promyšlený tah von der Leyenové, jak vrazit klín do V4). Jourové mají Maďaři i Poláci z vlastní zkušenosti hodně důvodů nedůvěřovat. Tyto dvě země kritizuje při každé příležitosti. Byla to ona, kdo před nedávnem drze zaútočil na premiéra Orbána slovy, že „[Orbán] nebuduje neliberální demokracii, on buduje nemocnou demokracii“. Byla to opět Jourová, která nazvala snahy polské vlády o reformu domácího soudního systému za „vládní manipulaci s nezávislostí soudů“. Tím se postavila na stranu polské „tuskovské“ opozice a zcela otevřeně se tak vmísila do tamního vnitropolitického boje.

K zablokování čerpání peněz z evropského rozpočtu (mimořádně z rozpočtu, do kterého povinně přispívají Maďarsko i Polsko a jsou to tedy částečně i jejich vlastní peníze) podle vetovaného návrhu stačí, když „Evropská komise usoudí, že v členském státě existuje riziko (!!!) ohrože-

ní finančních zájmů Unie kvůli porušování principů právního státu“. Jakpak asi Jourová a spol. posoudí neochotu polské vlády legalizovat potraty? Jakpak se Jourová postaví k maďarskému zákazu adopce dětí homosexuálními páry? V rozporu s bruselským výkladem právního státu jistě bude i tvrdohlavý odpor zemí V4 proti povinným kvótám na příjem migrantů.

Použití práva veta pro schválení víceletého rozpočtu EU a podivného fondu obnovy Next Generation EU je správným rozhodnutím. Maďaři a Poláci vyslali Evropské komisi signál, že o domácích věcech si chtějí rozhodovat doma sami, že rozhodující jsou zájmy jejich voličů, a že si Bruselem nedají poroučet. Voliči – ne Jourová – totiž rozhodli o tom, kdo jim má v jejich zemích vládnout. Jim se Orbánova a Morawieckého vlády budou zodpovídat.

Impozantní použití práva veta, které Maďaři a Poláci Bruselu předvedli, je nejen bytostnou obranou národních zájmů těchto zemí, je tématem principiálním. Takový postup by Česká republika měla i ve svém zájmu podpořit. Vypadá to ovšem tak, že ani vláda, ani opozice se k něčemu podobnému nechystají. K naší škodě!

Stanovisko IVK ke dni, 18. listopadu 2020.

Mesianistické iluze vs. smysluplná politika státu

Václav Klaus

V dnešní éře koronaviru jsme svědky narůstající autokracie (či despotismu), neboli opětovného diktátu politiky a omezování svobody a demokracie občanů – ve jménu iluzorních morálních imperativů, které jsou absolutizovány a vydávány za nesporné a nediskutovatelné.

Je odmítáno – jako bezohledné a nehumánní – hledání racionální, tedy realitu respektující politiky, která by brala v úvahu omezení, kterým je každé lidské jednání – kromě ve Slunečním státě Tommaso Campanelly (a v dalších podobných utopiích) – vystaveno. Nejsem v úplně nové a neznámé situaci.

Souhlasím s anglickým ekonomem Stephanelem Davisem, který ve svém červnovém článku v časopise *Economic Affairs* píše, že epidemie (či pandemie) „jen výjimečně vedou k něčemu skutečně novému“, spíše „posilují procesy, které jsou už dávno v běhu“. Trend potlačování tradičního demokratického uspořádání společnosti je charakteristickým rysem současnosti již nejméně dvě desetiletí.

Trend potlačování tradičního demokratického uspořádání společnosti je charakteristickým rysem současnosti již nejméně dvě desetiletí.

Přesto v poslední době nastává něco nového. Vylekání veřejnosti v minulosti neznámou intenzitou propagandy strachu z koronaviru (organizovanou politiky a mé-

dii) vede k nebránění se (k podvolení se, abychom připomněli ještě přesnější výraz francouzského spisovatele Houellebecqa) mocenskému chování – za experty se schovávajících – politiků.

Každý, kdo nesouhlasí, je popírač, zlehčovatel, nezodpovědný asociál, který jen předvádí, že mu na individuálních lidských osudech nezáleží. V nedávno publikovaném textu jsem si přečetl, že podle Institutu Václava Klause „není problém obětovat i velký počet starých lidí a těch z rizikových skupin pro udržení hladkého chodu ekonomiky“, ač jsme nic takového samozřejmě nikdy neřekli. Nikdy bychom si nedovolili mluvit o „obětování“ jakýchkoli lidí (mladých nebo starých) a pokud se nemýlím, takto šíleně to u nás neformuloval snad nikdo. Vůbec přece nejde o obětování něčoho či něčeho. Jde o to, aby – cituju M. Macka – „špatná lidská rozhodnutí nenapáchala mnohem větší škody než sám virus“.

Nikdo z nás neabsolutizuje „hladký chod ekonomiky“. Někteří z nás však již delší dobu varují před – mnohými bezprostředně nepocítovanými, a proto nepochopenými – důsledky historicky bezprecedentního pádu naší ekonomiky do životů jednotlivců i celé společnosti.

Určitě by se všichni rozumní lidé mohli domluvit na triviální tezi, že v této chvíli musí být naším krátkodobým cílem minimalizovat ztráty lidských životů způsobené epidemií, ale jen a jen s vědomím toho, že je stejně důležitým cílem minimalizovat dlouhodobé ztráty plynoucí ze zastavení života naší země a její ekonomiky, z toho, že se lidé oprávněně bojí o svou budoucnost, o svou práci, o své úspory, o své firmy, o svou existenci, a z toho, že hrozí chaos, frustrace, zoufání si z osamění (zejména u starších občanů) a lidské tragédie nejrůznějšího druhu. Jako druhotný efekt hrozí výrazné poškození našeho zdravotnictví, zavřením škol hrozí kolaps vzdělávacího systému, obřími deficity hrozí rozvrat státních financí, atd., atd. To zásadním způsobem ohrožuje naši budoucnost. Chováme se, jako kdyby nebylo žádné zítra. A nevdává nám, že otevíráme prostor pro snadné zisky určitých zájmových skupin, které na nouzových stavech umí snadno vydělávat. Tyto „druhé“ – protože nikoli

bezprostředně s lidským zdravím související – ztráty musí každý myslící člověk vidět a cítit – asi s výjimkou zaslepených „expertů“.

Ekonom ví, že když jsou dva (nebo více) konkurenčních cílů, jsme v situaci, kdy nevyhnutelně nastává něco, co do češtiny neumíme dobře přeložit, ale čemu se v angličtině říká „trade-off“, neboli „něco za něco“.

Co k tomu může dodat ekonom? Ekonom – na rozdíl od imunologa, právníka, či sociologa – ví, že když jsou dva (nebo více) konkurenčních cílů, jsme v situaci, kdy nevyhnutelně nastává něco, co do češtiny neumíme dobře přeložit, ale čemu se v angličtině říká „trade-off“, neboli „něco za něco“. Popírat, že takovou dilematickou volbou je definováno lidské chování vždy (s výjimkou onoho, jen hypotetického „Slunečního státu“ nebo stejně hypotetického Marxova komunismu), není projevem vznešeného, osvíceného, „humánního“ prioritizování jednoho nesporného dobra, ale příkladem neodpuštělného a neomluvitelného intelektuálního defektu. Takovýto „trade-off“ v realitě právě teď nastal. Nemá jen „koncové“ body, neboť mezi dvěma konkurenčními cíli (nesporně pozi-

tivními hodnotami) je celá množina alternativních kombinací jejich nedosahování. Kdybychom to vyjádřili graficky, je tam jakási izokvanta (či indiferenční křivka), jejíž poloha je daná silou epidemie a jejíž sklon je dán našimi preferencemi.

Je možné se na tom domluvit? Nedomnívájí se někteří lidé, že žádný takový trade-off neexistuje? Že je v životě všechno jen buď, anebo? Říkám-li, že jakýsi trade-off (a tedy i různá kombinace dvou typů ztrát) existuje, vůbec neříkám, že má společnost (a tedy např. vláda) volbu vybírat si z nich „naším jménem“ podle svého uvážení.

Jaká je „cena“ za tu či onu volbu, je vyjádřeno polohou a tvarem těchto izokvant, které však dobře neznáme. Máme o nich jen kvalitativní soudy, nikoli tvrdá data. Některé teoretické možnosti jsou existencí mnoha konstant společenského života vyloučeny (v – pro nás představitelném – společenském systému).

Vydedukovat z tohoto typu uvažování, že máme obětovat staré lidi za hladký chod ekonomiky je hroživou manipulací společenského diskursu technokratickým stylem myslících lidí, kteří jsou nezasaženi společensko-vědním uvažováním. A zdravým rozumem.

Publikováno v deníku MF Dnes dne 11. listopadu 2020.

Krátký komentář k plánovanému státnímu rozpočtu 2021

Filip Šebesta
Institut Václava Klause

Parlament aktuálně projednává státní rozpočet na rok 2021. Podpořit jej do poslanecké sněmovny přišel i v posledních měsících na politické scéně prakticky absentující prezident republiky.

Jednou věcí je rozpočet samotný, stojí však za to připomenout i okolnosti jeho vzniku. Asi nemá cenu opakovat, že hlavním a nejviditelnějším parametrem je rozpočtový schodek. Debatu o jeho kladných či alespoň nulových hodnotách by však očekával jen hodně naivní člověk. Diskutuje se pouze o tom, o kolik se Česká republika v příštím roce zadluží. Paní ministryně Schillerová v první fázi příprav rozpočtu avizovala schodek 116 mld. Kč, pak ale postupně „navýšila sázky“ až na aktuálních 320 mld. Kč. Tam se prozatím rozpočtový gambit ustálil. Jak ale napovídá vývoj letošního roku, nemusí jít ani zdaleka o konečné číslo. Vzhledem ke změně z původně oznámených 116 mld. na 320 mld. Kč se klidně mohou čísla hýbat dál, a to i dramaticky. Zdá se, že dnes je už možné vše. Diskutuje se pouze

o tom, o kolik se Česká republika v příštím roce zadluží.

Klíčové pro konečnou výši schodku bude ale mimo jiné i to, zda poslanecká sněmovna schválí poslanecký pozměňovací návrh premiéra Babiše (sic!), který ruší superhrubou mzdou s vyčíslovaným dopadem do státního rozpočtu okolo –90 mld. Kč. Tím by rozpočtový schodek poskočil na –410 miliard.

Ministerstvo financí snažící se hledat alespoň nějaká pozitiva zdůrazňuje, že investice rozpočtované na příští rok budou nejvyšší za poslední roky, „rekordní“, jak o nich hovoří tisková zpráva. Tato skutečnost ale více vypovídá o předešlých letech než o dnešku. Investice mají dosáhnout hodnoty 186,9 mld. Kč. To je skutečně ve svém

S čím je ale potřeba polemizovat nebo spíše důrazně protestovat jsou výdaje, které samo ministerstvo označuje jako výdaje „nad rámec přímých důsledků pandemie“.

nominálním vyjádření rekordní suma. Důležitý je však kontext. Investice mají v roce 2021 dosáhnout cca 11,3 % celkových výdajů, což je relativní úroveň investic stejná jako v krizovém roce 2009. O žádný dramatický rekord nemající srovnání tak zdaleka

nejde. Dokonce tím nedochází ani ke zvratu klesajícího trendu z posledních let.

Navíc, jak velmi přesně připomíná v Newsletteru IVK (říjen/2020) Roman Češka „Každý podnikatel ví, že není investice jako investice. Rozdíl mezi dobrou a špatnou investicí je stejný jako rozdíl mezi úspěšným podnikáním a úpadkem. Pokud není investice dobře promyšlená, připravená a ekonomicky odůvodněná, pak nepřináší dobro, ale jen problémy. Takové jsou vládní investice. Neinvestuje se do zdraví a prosperity, ale do nepřipravených a předražených projektů, které nejsou vybrány podle objektivního posouzení společenského a ekonomického přínosu, ale podle toho, aby na nich někdo vydělal.“

Některé skutečnosti rozpočtu jsou za současné situace svým způsobem snad i pochopitelné. Pokles daňových příjmů v důsledku propadu ekonomiky: 57,7 mld. Kč. Pokles příjmů z pojistného na sociální zabezpečení: 37,9 mld. Kč. Vyšší výdaje na dávky v nezaměstnanosti v důsledku vývoje ekonomiky: 7,9 mld. Kč apod. Souvisí s negativním vývojem restrikcemi tížená ekonomiky a jen velmi složitě by s nimi šlo aktuálně cokoli systémově podstatného udělat. I když teoreticky to možné samozřejmě je.

S čím je ale potřeba polemizovat nebo spíše důrazně protestovat jsou výdaje, které samo ministerstvo označuje jako výdaje

je „nad rámec přímých důsledků pandemie“. Jde zejména o valorizaci důchodů o 839 Kč měsíčně: 29,5 mld. Kč; posílení kapitoly výdajů na vzdělávání v kapitole MŠMT (navýšení platů pracovníků ve školství): 19 mld. Kč; posílení výdajů na vědu a výzkum ze 46,8 mld. Kč na 47,7 mld. Kč: 1 mld. Kč apod.

V krizi jsme všichni společně a není možné, aby se na jejich nákladech některé profesní či socioekonomické skupiny nepodílely (samozřejmě na úkor ostatních).

Zde se naskytá prostor pro dramatické úspory (pokud by o ně někdo stál). A to zejména v případě zmiňované valorizace důchodů, nárůstu platu učitelů, ale i oněch výdajů na vědu. V krizi jsme všichni společně a není možné, aby se na jejich nákladech některé profesní či socioekonomické skupiny nepodílely (samozřejmě na úkor ostatních). Důchodci by opravdu mohli snést, že se nebudou jeden rok zvyšovat důchody nebo že se budou zvyšovat pomaleji. Kvůli starším lidem primárně se všechna opatření dělají, zároveň nenesou tíhu možné ztráty pracovního místa a příjmu. Byť je i ze strany opozice téměř nepřestavitelné toto říkat, bylo by to správné a férové.

Utrácet je jednoduché, to nevyžaduje žádné zvláštní kvality.

Na tomto místě je asi rovněž férové říci, že autor toto tvrdí jako člověk z generace 80s-90s, která v budoucnu jednak ponese největší tíhu zadlužení a zároveň nebude na její důchody z čeho „brát“. Podle posledních závěrů Národní rozpočtové rady tato generace v souvislosti důchody „nejdříve ponese tíhu zvyšování daní pro nutnou sanaci na příjmové straně důchodového účtu a po odchodu do důchodu je pak negativně

zasáhne vynucené snížení náhradového poměru“, tedy výše důchodu. Ministryně Maláčová však na svých slovech o „udržitelnosti“ důchodové účtu dál trvá. A důchodová reforma je v nedohlednu.

Ale zpět ke dnešku. Za výše zmiňovaným posílením kapitoly výdajů na vzdělávání v kapitole MŠMT se skrývá primárně „zajištění průměrného platu učitele ve výši asi 45 450 Kč.“ Vědí to občané? Vědí to všichni ti, kteří museli zavřít své obchody a restaurace? Je teď ta správná doba na zvyšování platů ve státním sektoru z daní lidí, kterým se platy v soukromém sektoru zvyšovat nebudou?

Je teď ta správná doba na zvyšování platů ve státním sektoru z daní lidí, kterým se platy v soukromém sektoru zvyšovat nebudou?

Jen tyto dílčí kroky (omezení valorizace důchodů a růstu platů ve školství a omezení růstu výdajů na vědu, nikoli jejich snížení) by znamenaly snížení schodku o 50 mld. Kč. To není málo. Zároveň je to ale silně nepopulární. Státnickým postojem by však bylo předstoupit před občany a takovou politiku před nimi obhájit. Utrácet je jednoduché, to nevyžaduje žádné zvláštní kvality.

Mimo toho počítá státní rozpočet s dalším nárůstem počtu státních zaměstnanců. Těch bude napřesrok o téměř 7 000 víc než letos. Trend nepřetržitěho bobtnání státu tak i nadále pokračuje.

V celkovém rostoucím balíku výdajů na mzdy však bobtnají i mzdové náklady na pracovníka. Průměrná měsíční mzda v soukromé sféře aktuálně (2Q/2020) činí 36 593 Kč. Průměrná mzda ve státním sektoru je 40 572 Kč. Je tedy o čtyři tisíce vyšší (viz listopadový graf IVK). V rámci mediánu je tento rozdíl ještě výraznější a rozpočet

na rok 2021 v tomto ohledu nepřinese i navzdory bezprecedentní krizi žádnou výraznou změnu trendu, spíše dojde k dalšímu prohloubení tohoto rozdílu. Asi těžko proto může překvapit, že rozpočet 2021 přináší výrazné zhoršení dlouhodobého bolavého místa českých veřejných financí, mandatorních výdajů.

Ještě nedávno se bojovalo o jednotky miliard popřípadě desítky, dnes se žongluje se stovkami.

Ale ani v případě ostatních výdajů to není lepší. Namátkou. „Výdaje kapitoly ministerstva obrany jsou navrženy pro rok 2021 ve výši 85,4 mld. Kč, nárůst o 12,8 mld. Kč proti roku 2020.“ Opravdu ani zde nelze ušetřit? Když ne celou částku, tak alespoň část. Byla by to úspora v řádu miliard. Takto by se dalo jít kapitolu po kapitole a v rámci kapitoly i položku po položce. O to však evidentně nikdo nestojí.

Premiér Babiš racionální rozpočtovou politiku evidentně úplně vzdal ve chvíli, kdy zjistil, že ať udělá cokoli, bude letos schodek v řádu stovek miliard.

Ve chvíli, kdy se prolomila hráz je totiž možné všechno. Ještě nedávno se bojovalo o jednotky miliard popřípadě desítky, dnes se žongluje se stovkami. Premiér Babiš racionální rozpočtovou politiku evidentně úplně vzdal ve chvíli, kdy zjistil, že ať udělá cokoli, bude letos schodek v řádu stovek miliard. Proč k tomu tedy ještě další stovky (svým voličským skupinám) nepřidat. Příští rok se na této vlně povežeme až k podzimním volbám. Ale to jsou vše banální pravdy.

12. listopadu 2020

NABÍZÍME

Unie ve stínu brexitu. Tomáš Břicháček. Praha, Institut Václava Klause 2020.

Výsledek britského referenda v červnu 2016 znamenal pro Evropskou unii silný otřes. Nemyslitelné se stalo skutkem: Unie měla poprvé v historii přijít o jeden členský stát, a to navíc stát klíčový. Série krizí a neúspěchů, která právě dospěla k novému vrcholu, poskytla naléhavý podnět k uvědomění si, že evropská integrace se už dlouhou dobu ubírala špatným směrem.

Odvážné rozhodnutí Britů vzbudilo naděje, že se Brusel změní. Řada komentátorů náhle požadovala hluboké reformy, návrat pravomocí členskými státy, rozvolnění svěrací kazajky, konec velkopanské povýšenosti u jiných činitelů. Předpovídán byl přechod k vícerychlostní integraci, zeštíhlení záběru Unie na vnitřní trh a s ním úzce související oblasti, opuštění centralistické linie, jakož i ambicí vytvářet společný státní útvar a jiný lid...

Tři roky se vedla velká diskuse o budoucnosti zúžené EU-27. Nyní je načase poohlédnout se po jejím průběhu a rozebrat její výsledky. Právě o tom je kniha *Unie ve stínu brexitu*.

288 stran, 150 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz